

LYS OG HARMME

Her om dagen gikk Finn Eirik Modahl fra å være ignorert i sin samtid til å anses som en av verdens viktigste landskapskunstnere.

TEKST SIMEN V. GONSHOLT FOTO HELGE SKODVIN
Bergen/Fana

I 2009 RYKKET Finn Eirik Modahl (43) inn en annonse i fagtidsskriftet Billedkunst. «SANTAN!» begynte den. Så listet han opp høydepunkter fra CV-en sin – kurator for Vestlandsutstillingen i 2008, to år som direktør for Bomuldsfabrikken kunsthall i Arendal, generelt en «meget aktiv» billedkunstner, utsmykningskonsulent og foreleser. Deretter vendte han tilbake til Caps Lock-funksjonen igjen: «HVA I FUCKINGS FORPULTE HELVETE SKAL TIL FOR Å FÅ ETT ENESTE SATANS JÆVLA ARBEIDSSSTIPEND? JEG BARE SPØR? Vennlig hilsen Finn Eirik Modahl».

– Det var helt på sin plass. Helt betimelig, sier han.

– Jeg bruker jo vanvittig mye tid og krefter på samtidskunst, og jeg mener at jeg har et visst talent, ellers hadde jeg gjort noe annet. Men man må få en tilbakemelding på et eller annet tidspunkt.

MOUNT RUSHMORE OG JEG. Finn Eirik Modahl – som er oppvokst i Bergen sentrum, og har bodd der store deler av sitt liv – har heller ikke i tiden etter annonsen blitt omfattet av noen statlige støtteordninger for norske kunstnere.

Men tidligere i vår fikk han en annen form for tilbakemelding: I den nye og reviderte utgaven av «Destination Art», det britiske kunstforlaget Thames & Hudsons håndbok til verdens 200 viktigste *stedsspesifikke* kunstverk, der er han med. Etter noen sider om Mount Rushmore (skulptøren Cutzon Borglums bys-

ter av fire amerikanske presidenter i et fjell i Sør-Dakota), Guëll-parken (Antonio Gaudís porselenslandsby i Barcelona åsside) og «Spiral Jetty» (Robert Smithsons 500 meter lange saltkrystallmolo i Utah, allment ansett som «Land Art»-bevegelsens høydepunkt), kommer man til «Puls», Finn Eirik Modahls skulpturprosjekt i Fana fra 2005.

Ikke nok med det, «Puls» er over fire sider presentert som et av bokens 54 «nøkkelverk» – Vigelandsparken, til sammenligning, har fått en notis – og preger dessuten baksideomslaget, hvilket Aftenpostens kunstannem-

FINN EIRIK MODAHL

FØDT 1967 i Bergen.

KONSEPTKUNSTNER, utdannet ved Kunsthøgskolen i Bergen.

PROSJEKT «Puls» er med i andre utgave av «Destination Art», en guide til internasjonal stedsspesifikk kunst.

«PULS» LIGGER i Råstølen, utenfor Bergen.

LANDEMERKE. «Puls»-installasjon er et samlingssted for innbyggerne på Råstølen.

der Lotte Sandberg beskrev som «oppsiktsvekkende», all den tid opphavsmannen er «et slags utskudd i det norske kunstmiljøet».

– Ja, nå er jo ikke «utskudd» et kompliment, da, sier Finn Eirik Modahl.

– Jeg hadde vel foretrukket «enfant terrible».

STEMMELØS. – Det er nok felles for mange av dem jeg har skrevet om, at de befinner seg litt bortenfor «radaren», sier Amy Dempsey, redaktør for «Destination Art».

Den amerikanske kunstviteren har jobbet som konsulent for Tate Modern og Victoria & Albert-museet i London, og tidligere skrevet et leksikon om moderne kunst.

Kunstnerne i «Destination Art» utgjør en mer alternativ kunsthistorie, påpeker hun: I den grad verkene deres er blitt kanonisert, oppnådde mange av dem anerkjennelse først sent i karrieren eller posthumt.

– De fleste har operert utenfor det uoffisielle galleri- og museumsnettverket, sier Dempsey.

– De har ikke hatt noen formalisert talsperson, noen *stemme*. De har kanskje trengt noen til å rope opp om dem.

Under begrepet «destination art», som er hennes eget, samler hun både landskapskunst, skulpturparker, installasjoner og utsmykninger. Felles for de utvalgte verkene, utover deres «nær-mytiske status», skriver hun, er at de er *in situ*, eller stedsspesifikke, og at man ideelt sett bør «reise og møte dem i deres rom og på deres premisser». »

KANONISERT. – Mennesker trenger «kred» innimellom. Så det var virkelig utrolig, utrolig godt at noen tok tak i meg, sier Finn Eirik Modahl, som er presentert i 2011-utgaven av «Destination Art», en ny kanon over stedsspesifikk kunst. På bakken til høyre: En av mini-«klodene» han planlegger å bygge ut «Puls»-prosjektet sitt med.

» **DET YTRE ROM.** Premissene til Finn Eirik Modahls «Puls»-prosjekt er Råstølen, et nytt boligområde i Fana utenfor Bergen, dominert av energieffektive passivhus, skjermede balkonger og kreativ nordisk modernisme. Ved innkjøringen til området ligger «Sol», hovedverket i skulpturprosjektet, som består av en betongrenne og en kule av stål og belgisk spesialglass.

Kulen er koblet til boligens fjernvarmeanlegg, og lyser i takt med det gjeldende energiforbruket i området. Slik kommuniserer installasjonen med «dens sosiale, bygde og naturlige omgivelser på en omtenkstom og emosjonell måte», ifølge Amy Dempsey, som forstår kulen i slektskap med de *geodetiske* kuplene til den amerikanske oppfinneren og futuristen R. Buckminster Fuller (1895–1983). Fuller populariserte begrepet «Spaceship Earth», et økofilosofisk imperativ om å betrakte jorden som et romskip, menneskeheten som mannskapet ombord, og jordens naturressurser som «reiseproviant». (Begrepet er inspirasjon

til det geodetisk formede Epcot-senteret i Disneyworld i Florida).

Finn Eirik Modahl sier han i utgangspunktet ikke relaterte verket sitt så klart opp mot Fuller, men avviser samtidig ikke linken – ikke minst fordi han alltid har vært opptatt av science fiction-litteratur.

– Og det er noen som ser kulen min som en meteoritt, eller som en «pod» fra verdensrommet, legger han til.

– Eller man kan forstå det som en person som ligger. Og ikke at det er noe å fokusere for mye på, men det er mange som ser på den som en kvinnes kjønn også.

Vi har beveget oss til den bortre enden av skulpturen, hvorfra betongstøpningen danner en v-dal under kulen.

Jeg liker kanskje å utfordre og tøye grensene litt. Jeg tenker mer ... kirurgisk

FINN EIRIK MODAHL *kunstner*

≈ **HOVEDVERKET.**

«Sol», en installasjon i stål, glass og betong, utgjør hovedverket i Finn Eirik Modahls skulpturprosjekt. Skulpturen er koblet til et fjernvarmeanlegg og lyser, sommer som vinter, i takt med energiforbruket i området. – Jeg kan ikke fordra sånne steinskulpturer som er helt passive, forklarer Modahl.

– Og nå vil jeg jo ikke henge det opp i én tolkning, men den ideen er langt fra dum, sier han.

FRA TOPP TIL BUNN. Det var ikke gitt at Finn Eirik Modahl skulle bli utsmykningskunstner. Etter gymnaset begynte han på Forsvarets befalsskole, og ble stasjonert ved Garnison Syd-Varanger, helt på russergrensa. Han stammer – det oppleves som at han snakker veldig fort, og ofte omformulerer setninger når han er midt i dem – og tenkte at en måte å ta tyren ved hornene på, var å utfordre seg selv til å lede et team med soldater.

Deretter kom han inn på filmskole i Nederland – for å finansiere en kortfilm, tok han innimellom en periode som FN-offiser i Libanon – før han fulgte sin daværende kjæreste til Kunstakademiet i Bergen. Allerede samme år som han gikk ut derfra, fikk han sitt første store utsmykningsoppdrag, et nasjonalt vannkraftmonument i Tyssedal i Odda kommune. Men deretter ble det, sier han, «helt

BEGGE FOTO: KJETIL VATNE

stille»: Både oppdragene, stipendene og akklamasjonen i kunstmiljøet uteble.

– Jeg følte folk var sure, rett og slett, sier han.

– Det er jo mange som mener man må bygge sten på sten og gå gjennom de vanlige kanalene. Jeg liker kanskje å utfordre og tøye grensene litt. Jeg tenker mer ... kirurgisk.

Muligens, sier han, skyldtes arbeidsledigheten også at han var for sprikende genremesig. Han føler seg ikke bundet opp av én tradisjon eller type materiale, men simpelthen som konseptkunstner. Eller kanskje var han – ikke ulikt hvordan han på befalsskolen protesterte på drillprosedyrer ved å vise til folkeretten – for uvillig til å spille spillet i kunstfeltet.

– Jeg gidder ikke snakke med folk som jeg ikke har noen interesse av å snakke med, selv om jeg vet at det er lurt å holde seg inne med dem, sier han.

– Og jeg lager ikke samtidskunst for andre samtidskunstnere, jeg lager for folket. Det er ikke en proletariseringsidé. Det er bare det at jeg synes det er mye mer interessant.

≈ **AHISTORISK.** I «Destination Art» blir «Sol» plassert kunsthistorisk i sammenheng med den amerikanske futuristen R. Buckminster Fuller. – Jeg ser ikke meg selv i slektskap med andre kunstnere. Jeg forholder meg mer til samfunnet og nyhetsbildet, sier Finn Eirik Modahl.

EN TEORI. Noen ganger drar han ut til Fana i helgene, for å observere om «Sol» fungerer i tråd med hans opprinnelige ambisjon om at «menneskene som bor rundt skal være en del av verket». (En fredag formiddag i mai står den uberørt; ølflaskeskår rundt kubene vitner om at det er mer relasjonell estetikk på kveldstid.)

Dessuten anser han seg ikke ferdig med prosjektet: En opprinnelig plan var å plassere ut fem pulserende «klode»-skulpturer i boligområdet, etter modell av Goethes fargehjul. Velforeningene i området ville ikke forplikte seg til vedlikeholdsarbeidet, så planen ble lagt på is.

Oppildnet av innlemmelsen i «Destination Art», jobber Finn Eirik Modahl nå med å få

plassert ut klodene på symbolske punkter i fem verdensdeler, og slik danne en ny, Bergen-sentrisk kosmologi.

– Det er klart, det skal litt til å sette i gang et vanvittig prosjekt som du har oppe i hodet ditt, sier han.

– Du må være fandanivoldsk på grensen til det autistiske. Eller i alle fall ha selvtilliten i orden.

Deretter, på veien tilbake til Bergen sentrum, forteller han om en teori han har. Om at det er forskjell på å vokse opp på et sted som er flatt, og et sted som er omgitt av fjell.

– For når du bor i en by med fjell rundt, har du mulighet til å komme deg opp i høyden, og se hvor tilfeldig samfunnet er bygd opp: At paradegaten i byen ligger ved siden horestrøket, for eksempel, sier Finn Eirik Modahl.

– Og det tror jeg gir en helt annen mobilitet, da. Jeg mener, når du ser hvor lett det egentlig er å forflytte seg fra det ene stedet til det andre. **D2**

simen.v.gonsholt@dn.no

Jeg lager ikke samtidskunst for andre samtidskunstnere, jeg lager for folket

FINN EIRIK MODAHL kunstner